

Plastics Europe oponuje przeciwko rozszerzeniu mechanizmu CBAM w obecnej formie na tworzywa sztuczne

Plastics Europe podziela ambicje klimatyczne Komisji Europejskiej i jej zobowiązanie do zapobiegania ucieczkom emisji. Uważamy, że rozszerzenie CBAM na tworzywa sztuczne i chemikalia organiczne - w zaproponowany sposób i w obecnym czasie - nie pozwoli na osiągnięcie tych celów. Może natomiast osłabić transformację przemysłową UE poprzez zwiększenie kosztów związanych z emisjami i administrowaniem nimi, obecność istotnych luk w kwestii zakresu mechanizmu oraz osłabienie konkurencyjności i zmniejszenie wsparcia dla przemysłu tworzyw sztucznych w krytycznym dla niego momencie.

W związku z tym rekomendujemy, by na tym etapie nie rozszerzać CBAM na tworzywa sztuczne i chemikalia organiczne. Jednocześnie wzywamy Komisję do natychmiastowego przyjęcia środków wymienionych w niniejszym stanowisku i zaangażowanie się w ustrukturyzowane współtworzenie – wraz z przemysłem i państwami członkowskimi – dostosowanych do celów i długoterminowych ram legislacyjnych, które łączyć będą skuteczną ochronę przed uciezkami emisji z przyspieszeniem dekarbonizacji.

Plastics Europe deklaruje chęć współpracy z Komisją, oferując ekspertyzę techniczną, dane oraz praktyczne rozwiązania projektowe, by wiodąca rola Europy w zakresie celów klimatycznych mogła przełożyć się na sukces przemysłowy i wysokiej jakości miejsca

Plastics Europe wspiera cel UE dotyczący neutralności klimatycznej do 2050 roku oraz wspólny cel zapobiegania ucieczkom emisji. CBAM, jeśli okaże się skuteczny, może być ważną innowacją polityczną w tym kierunku. Jednak rozszerzenie CBAM na tworzywa sztuczne i chemikalia organiczne w jego obecnym kształcie byłoby przedwczesne i zagrażałoby zarówno konkurencyjności przemysłowej UE, jak i transformacji branży w kierunku neutralności klimatycznej.

System tworzyw sztucznych i chemikaliów organicznych ma bardzo złożone i wzajemnie zależne łańcuchy wartości, wykorzystuje liczne, bardzo różne surowce i procesy oraz ukierunkowany jest na eksport. Włączenie niektórych części łańcucha wartości branży do CBAM może prowadzić do poważnych, nieskompensowanych obciążeń kosztowych w innych częściach łańcucha. Nie wykazano jeszcze skuteczności CBAM w sektorach już nim objętych, a środki konieczne do monitorowania, raportowania i weryfikacji (MRV) dla tworzyw sztucznych – od petrochemikaliów w segmencie upstream aż po produkty w segmencie downstream – pozostają niewystarczające. W tej sytuacji dalsze procedowanie CBAM wprowadziłoby nieproporcjonalne obciążenia administracyjne i ryzyko niezgodności z przepisami, przy jednocześnie ograniczonych korzyściach środowiskowych i niebezpieczeństwie nasilenia przenoszenia produkcji i inwestycji poza granice

Europy. Rozszerzenie CBAM mogłoby wręcz tworzyć zachęty dla użytkowników końcowych chemikaliów organicznych i polimerów (downstream) do zmiany lokalizacji produkcji i w efekcie omijania CBAM ze względu na jego wpływ na niezwykle skomplikowany łańcuch wartości. Plastics Europe nie popiera rozszerzenia CBAM na tworzywa sztuczne i surowce wykorzystywane do ich produkcji (upstream chemicals) w obecnej formie. Zamiast tego proponujemy natychmiastowe, ukierunkowane działania mające na celu ochronę przed ucieczkami emisji i utrzymanie inwestycji w dekarbonizację, przy jednoczesnej współpracy z Komisją nad długoterminowym podejściem dostosowanym do celów.

1. Kontekst i zasady

- Wspólna ambicja: Plastics Europe popiera Europejski Zielony Ład oraz cel neutralności klimatycznej do 2050 roku.
- Trudny czas: Długotrwała presja cen energii i surowców, niepewność geopolityczna oraz wyższe koszty kapitałowe znacząco osłabiły konkurencyjność unijnego łańcucha wartości tworzyw sztucznych i chemikaliów organicznych.¹
- Inwestycje w transformację: Dostarczanie niskoemisyjnych tworzyw sztucznych wymaga dużych inwestycji w elektryfikację, energię odnawialną, wodór, technologie CCUS, cyrkularne surowce oraz recykling chemiczny. Przewidywalność polityki, konkurencyjność kosztowa oraz dostęp do finansowania są tu kluczowymi czynnikami.

2. Dlaczego rozszerzenie CBAM na tworzywa sztuczne jest nieproduktywne w obecnym czasie

2.1 Skuteczność nie została jeszcze wykazana

CBAM w obecnie objętych nim sektorach pozostaje w fazie przejściowej. Rozszerzenie na tworzywa sztuczne i chemikalia organiczne – zanim wnioski zostaną skonsolidowane i powodzenie wdrożenia udowodnione – grozi nadmiernym rozszerzeniem regulacji z ograniczonymi korzyściami środowiskowymi i znaczącym ryzykiem niepowodzenia realizacji wymogów w praktyce. Obawy te wzmacnia *Plan działania na rzecz przemysłu chemicznego (Chemical Industry Action Plan)*, który podkreśla strategiczne znaczenie sektora chemicznego dla Europy oraz ogromną presję, z jaką obecnie się on mierzy. Wprowadzenie CBAM dla tworzyw sztucznych i chemikaliów organicznych w obecnej sytuacji byłoby sprzeczne z celami Planu, ponieważ wiązałoby się z dodatkowymi utrudnieniami, zwiększeniem kosztów i niepewności w czasie, gdy stabilność i inwestowanie są kluczowe dla osiągnięcia europejskich celów w zakresie klimatu i konkurencyjności.²

2.2 Złożoność sektora i luki MRV

Różnorodne surowce i ścieżki produkcji: Ten sam polimer może być wyprodukowany z wykorzystaniem różnych surowców/procesów o bardzo zróżnicowanych emisjach wbudowanych, co komplikuje ustalanie wartości domyślnych i weryfikację.

Współprodukcja i alokacja: Procesy petrochemiczne często generują równolegle wiele produktów; sposób alokacji emisji ma istotny wpływ na ślad węglowy poszczególnych produktów i bez solidnej,

¹ Od 2020 roku konkurencyjność europejskiego przemysłu tworzyw sztucznych znacznie się pogorszyła, co skutkowało licznymi zamknięciami zakładów, utratą miejsc pracy i wzrostem zależności od importu.

² Należy zauważyć, że wprowadzenie CBAM wiąże się z przyspieszonym wycofaniem darmowych uprawnień do emisji (co obecnie służy jako ochrona przed ucieczkami emisji). Jeśli CBAM okaże się nieskuteczny – czy w całości czy choćby w części – to konkurencyjność europejskiego przemysłu ucierpi w dużym stopniu.

zharmonizowanej metodologii stwarza pole do niespójności danych lub manipulacji.

Obciążenie administracyjne: Włączenie do CBAM ogromnej liczby polimerów, surowców, półproduktów, związków chemicznych oraz zastosowań końcowych (downstream) znacząco zwiększyłoby nakłady administracyjne potrzebne do raportowania, audytowania i egzekwowania przepisów w porównaniu z nakładami wykorzystywanymi przy sektorach obecnie objętych mechanizmem CBAM.

2.3 Luki w kwestii zakresu mechanizmu: Upstream i downstream

Znaczenie emisji w segmencie upstream: Znaczna część emisji tworzyw sztucznych powstaje przed polimeryzacją (np. podczas krakingu parowego, rafinacji, produkcji surowców).³ Włączenie do CBAM tylko polimerów pomija krytyczne źródła emisji lub wymuszałoby w praktyce niewykonalne rozszerzenie mechanizmu na wiele procesów upstream.

Wyzwanie związane z włączeniem segmentu downstream: Tworzywa sztuczne wykorzystywane są w bardzo wielu różnych wyrobach i różnych opakowaniach.⁴ Skuteczna ochrona przed ucieczkami emisji wymagałaby objęcia regulacją dalszych ogniw łańcucha wartości, co prowadziłoby do ogromnej złożoności procedur, negatywnego wpływu na konkurencyjność⁵ oraz trudności w egzekwowaniu przepisów.

2.4 Pośrednie koszty energii elektrycznej i elektryfikacja

CBAM obecnie wyklucza emisje pośrednie, jednakże przenoszenie kosztów energii elektrycznej wynikających z systemu ETS znacząco wpływa na produkcję polimerów—zwłaszcza w sytuacji, gdy sektor elektryfikuje się w celu dekarbonizacji. Każdy mechanizm chroniący przed ucieczkami emisji musi uwzględniać emisje pośrednie, aby zapewnić równe szanse, jak ma to miejsce w sektorach takich jak cementowy czy nawozowy. Podobny problem pojawia się w przypadku kosztów związanych z półproduktami zawierającymi azot, takich jak amoniak, które są niezbędne do produkcji niektórych tworzyw sztucznych, w tym określonych typów tworzyw styrenowych.

2.5 Ryzyko związane z eksportem i ucieczkami emisji

Łańcuch wartości tworzyw sztucznych jest ukierunkowany na eksport w wielu segmentach. Jeśli darmowe uprawnienia do emisji będą stopniowo wycofywane w ramach CBAM – bez skutecznego rozwiązania w obszarze eksportu – producenci z UE będą musieli ponieść wyższe koszty netto emisji niż globalni konkurenci, co zwiększy ryzyko przenoszenia produkcji za granicę i ucieczki emisji.

2.6 Częściowe rozszerzenie nie zmniejszyłoby złożoności mechanizmu, lecz istotnie zakłóciłoby konkurencyjność

Selektywne objęcie mechanizmem CBAM tylko niektórych polimerów lub substancji powiązanych

³ Np. w przypadku typowej europejskiej produkcji polietylenu o wysokiej gęstości (HDPE) kraking parowy, czyli proces petrochemiczny, odpowiada za prawie 40% całkowitej emisji gazów cieplarnianych w całym procesie produkcji, podczas gdy polimeryzacja odpowiada za około 15%.

⁴ Przykładami produktów wykonanych w całości z tworzyw sztucznych są m.in. przybory kuchenne, pianki, chusteczki nawilżane dla niemowląt, rury i materiały budowlane. Tworzywa sztuczne stosuje się również w elementach bardziej złożonych produktów, np. zderzaków samochodowych lub obudów telefonów komórkowych.

⁵ Emisje z łańcucha wartości polimerów zazwyczaj mieszczą się w zakresie 2 ton CO₂e na tonę produktu w przypadku prostych polimerów i więcej w przypadku zaawansowanych tworzyw technicznych. Przy obecnych cenach EUA wynoszących około 70–75 EUR, pełny koszt emisji dwutlenku węgla bez darmowych uprawnień zazwyczaj przekraczałby 10% ceny towarów. Importowane produkty końcowe (downstream) miałyby więc decydującą przewagę na rynku europejskim.

z produkcją tworzyw sztucznych byłoby niemożliwe ze względu na powiązane łańcuchy wartości (wspólne procesy upstream) i zakłóciłoby konkurencję między polimerami, wykorzystywanymi zamiennie w wielu zastosowaniach.⁶

3. Rekomendacje polityczne

3.1 Natychmiastowe działania (2026–2030)

1. Utrzymanie obecnych poziomów darmowych uprawnień do emisji dla łańcucha wartości tworzyw sztucznych, aby zapobiec gwałtownemu wzrostowi kosztów netto emisji dwutlenku węgla w okresie zwiększonych potrzeb inwestycyjnych.
2. Zapewnienie pełnej rekompensaty kosztów emisji pośrednich (ICC – Indirect Cost Compensation) dla kwalifikujących się energochłonnych procesów w sektorze tworzyw sztucznych i chemikaliów organicznych, uznając rosnącą elektryfikację jako ścieżkę dekarbonizacji. W razie potrzeby należy aktualizować listy kwalifikacyjne, aby uniknąć wewnętrznych zakłóceń konkurencyjności w UE.
3. Ustanowienie zgodnego z WTO rozwiązania eksportowego, które pokrywa wszystkie koszty netto związane z ETS, w tym zakupione uprawnienia i zweryfikowane wydatki na redukcję emisji, aby chronić konkurencyjność eksportową przy jednoczesnym zachowaniu spójności z celami klimatycznymi
4. Przeznaczenie i usprawnienie wykorzystania wpływów z EU ETS na transformację przemysłową (w zakresie dostępności odnawialnych źródeł energii, przyłączy sieciowych, wodoru, CCUS, surowców cyrkularnych, recyklingu chemicznego), zapewniając prosty, przewidywalny dostęp do środków i terminowe wypłaty.
5. Impuls inwestycyjny: Przewidywalne wsparcie finansowania zgodne z mechanizmem zachęcającym i ograniczającym ryzyka dla inwestycji w dekarbonizację na dużą skalę. Obejmuje to także działania po stronie popytu, które mają pobudzić gotowość do płacenia za produkty niskoemisyjne.

3.2 Współtworzone działania średnioterminowe (po 2030 roku)

Jedynie wtedy, gdy CBAM okaże się skuteczny w już objętych nim sektorach, a niezbędne metodologie zostaną udoskonalone, można rozważyć aktualizację mechanizmu CBAM dla tworzyw sztucznych i chemikaliów organicznych, z uwzględnieniem poniższych kluczowych elementów:

- Pełna gotowość MRV, gwarantująca wiarygodność i uproszczenia: Zharmonizowane, mierzalne metodologie alokacji w procesach współprodukcji, wiarygodne wartości domyślne, mechanizmy przeciwdziałania obchodzeniu regulacji (np. przenoszenie zasobów) oraz cyfrowa identyfikowalność (np. paszporty produktów) w całym łańcuchu wartości.
- Odpowiedni zakres: Zakres uwzględniający znaczenie emisji w segmencie upstream i uwzględniający kanały ucieczki emisji w segmencie downstream, bez nakładania

⁶ Przykłady obejmują: rury wykonane z polietylenu lub PVC; części samochodowe, takie jak spojlerzy dachowe, listwy drzwiowe czy inteligentne panele, gdzie konkurują polipropylen i PC-ABS; nasadki do penów insulinowych, które mogą być produkowane z polipropylenu, PC-ABS lub ABS; złącza; obudowy baterii do urządzeń elektrycznych i elektronicznych wykonane z PBT, polipropylenu lub poliamidów; oraz butelki na środki czyszczące, w których nadal stosuje się polietylen, PET i PVC. Należy zauważyć, że różnice techniczne pomiędzy polimerami są znacznie mniejsze niż różnice pomiędzy polimerami a innymi materiałami, takimi jak metale czy produkty mineralne. Oznacza to, że różnice w kosztach spowodowane nierównomiernym wdrożeniem CBAM będą miały najprawdopodobniej znacznie większy wpływ na konkurencyjność niektórych typów polimerów.

nieproporcjonalnych kosztów administracyjnych. Aby zastąpić ochronę przed uciezkami emisji na poziomie porównywalnym z darmowymi uprawnieniami, niemal wszystkie kanały ucieczek muszą zostać zamknięte.

- Emisje pośrednie: Rozwiązany musi zostać problem potencjalnych zakłóceń spowodowanych asymetrycznym systemem cen pośrednich emisji dwutlenku węgla (zwłaszcza z produkcji energii elektrycznej).
- Wbudowane rozwiązanie eksportowe: Każdy mechanizm musi zawierać trwały filar konkurencyjności eksportowej, aby uniknąć ucieczek emisji.
- Proporcjonalność i uproszczenia: Wdrożenie powinno być wykonalne dla organów celnych, audytorów i przedsiębiorstw, z czytelnymi domyślnymi ścieżkami i tam, gdzie to możliwe, ograniczonym wykorzystaniem danych spersonalizowanych.

Aby znaleźć najlepsze możliwe rozwiązanie, konieczne jest przyjrzenie się obecnej koncepcji CBAM z punktu widzenia jej dalszego rozwijania, ale także myślenie nieszablonowe i poszukiwanie alternatywnych koncepcji. Nowe narzędzia rynkowe, które obecnie są proponowane w celu rozwoju dekarbonizacji, cyrkularności i konkurencyjności (np. działania po stronie popytu, takie jak tworzenie rynków wiodących) powinny być dalej rozwijane i analizowane, by możliwe było pełne poznanie i zrozumienie zalet i wad różnych opcji oraz rozwiązań.

4. Podsumowanie i propozycja współpracy

Plastics Europe podziela ambicje i zobowiązanie Komisji Europejskiej do zapobiegania ucieczkom emisji. Rozszerzenie na tworzywa sztuczne i chemikalia organiczne mechanizmu CBAM w jego obecnym kształcie i przy bieżącej sytuacji polityczno-ekonomicznej nie przyniesie osiągnięcia założonych celów. Mogłoby także osłabić transformację przemysłu UE poprzez nałożenie wysokich kosztów administracyjnych, pozostawienie istotnych luk w zakresie mechanizmu oraz osłabienie konkurencyjności w niestabilnym cyklu realizacji inwestycji. W związku z tym rekomendujemy, by na tym etapie nie rozszerzać CBAM na tworzywa sztuczne i chemikalia organiczne. Jednocześnie apelujemy do Komisji o podjęcie wskazanych działań oraz o zaangażowanie się we współtworzenie – wraz z przemysłem i państwami członkowskimi – ustrukturyzowanych, dopasowanych do celów i długoterminowych ram legislacyjnych, które łączyć będą skuteczną ochronę przed uciezkami emisji z przyspieszeniem dekarbonizacji, którą przemysł zamierza realizować i w nią inwestować. Plastics Europe deklaruje chęć współpracy z Komisją, oferując ekspertyzę techniczną, dane oraz praktyczne rozwiązania projektowe, by wiodąca rola Europy w zakresie celów klimatycznych mogła przełożyć się na sukces przemysłowy i wysokiej jakości miejsca pracy w Europie.

Kontakt:

Plastics Europe
Alexander Röder
Climate & Production Director
+32 (0)2 792 30 50
Alexander.Roeder@plasticseurope.org

Grudzień 2025